

f50
bfestival maribor
borštnikovo theatre
srečanje festivalBORŠTNIKOV
50
KROVOBILTEN
FBS03
18|10|15

WWW.BORSSTNIKOV

Sto let pred vojno

Vojna je nadvse neprijetna zadeva. Ljudje vsakič znova mislijo, da je upravičeno metati bombe, streljati, skratka, pobijati. Vsakič znova se najde ideja, za katero se zdi, da je zanjo vredno ubijati. Potem mine nekaj časa in res se boljše godi zmagovalcem. Grozovitosti vojne pa se usedejo v kolektivni spomin vseh, ki so jo doživeli. Ti ljudje od blizu vidijo kaj vse je v človeku. In to jih pohabi in pohabi njihove potomce. Ob tem pa se zdi kar čudno, da vojne sploh niso tako redke. Bolj ali manj so v svetu neprekinjeno vojne. Včasih so odmaknjene daleč na sever, jug, zahod ali vzhod. Včasih so tu in takrat ni možno normalno v trgovino po kos kruha.

In to je mogoče najhujše od vsega. Ker so vse te male stvari, možnosti, navade v trenutku onemogočene in lastno življenje lahko hitro pridobi občutek tujega in neznanega.

Iz vojn se ničesar ne naučimo. Končale bi se lahko samo, če bi vsi primerno vrednotili druge in jim priznali pravico do življenja ter če bi znali v življenju uživati. In to je nemogoče. Predstava z vojno tematiko je tu vselej tudi politična predstava. Kar pomeni, da so razprtije iz prejšnjih vojn pri nas še vedno tleče. Nihče niti ne govori o tem, da o marsičem iz vojn, ki so se dogajale pri nas, ne govorimo.

V čudovitem svetu gledališča, ki enkrat letno eksplodira v Mariboru, se lahko zgodi, da kdo pozabi na užitek. Pravijo, da se bliža vojna. In ko kdo to reče, je v njegovih besedah velikokrat čutiti sprijaznjenost in vdanost. Češ, da nam je vsem jasno. Vojskovođe pa se nikoli ne sprijaznijo in nikoli ne vdajo in ne znajo uživati v trenutnem stanju.

Jure Mavrič

FOTO: LUCA QUATA

18. 10. 2015 | 19.30 | Stara dvorana | Tekmovalni program + Showcase

Po predlogah besedil *Kakor v snu* Marka Sosiča in *Il pane dell'attesa* Carla Tolazzija

Trst, mesto v vojni

Slovensko stalno gledališče Trst, Stalno gledališče Furlanije Julijske
krajine - Il Rossetti, Društvo Casa del lavoratore teatrale
Premiera 14. 11. 2014

Predstava traja 1 uro 30 minut in nima odmora.

»Skozi čigave oči naj govorim?«

Trst, mesto v vojni je dvojezična predstava, v kateri se prepletata dve literarni besedili: *Kakor v snu*, izpod peresa Marka Sosiča in *Il pane dell'attesa* Carla Tolazzija, narejena v koprodukciji treh gledališč - SSG Trst, Stalno gledališča Furlanije Julijske krajine - Il Rossetti in Društva Casa del lavoratore teatrale. Režijo je podpisal Igor Pison, ki je v ospredje postavil doživljanje prve svetovne vojne s strani tistih, ki so bili na fronti, tistih, ki so doma čakali na vrnitev svojih ljubljenih in tistih, ki o vojni govorijo skozi druge oči. Eden izmed slednjih je tudi lik režiserja, ki skuša poiskati način, kako povedati zgodbo, ki je zaznamovala tako široko geografsko območje in kako prikazati trpljenje vojnih žrtev. V središču je tržaško območje, na katerem so narodnostno pomešani Avstrijci, Italijani, Slovenci, vojaki kot tudi civilno prebivalstvo, moški, ženske in otroci. V naboru različnih žrtev vojne se odstirajo vprašanja in hkrati so nam ponujeni odgovori. Čigavo trpljenje je pomembno? Čigavo trpljenje je večje? Predstava prepričuje, o čem je potrebno govoriti, na katerega udeleženca vojne postaviti fokus ter kakšne posledice je za seboj pustila velika svetovna vojna v dušah ljudi, ki so ji bili navzoči.

Ana Kovačič

Trst, mesto v vojni

REŽISER Igor Pison • PRIREJEVALCA BESEDILA Igor Pison, Eva Kraševac • PREVAJALKA BESEDILA KAKOR V SNU Laura Sgubin • DRAMATURGINJA Eva Kraševac • SCENOGRAF Igor Pison • KOSTUMOGRAF Igor Pahor • GLASBENI OPREMLJEVALEC Igor Pison • LEKTORICA Tatjana Stanič • AVTORJA VIDEA Igor Pison, Tomaž Scarcia

IGRAJO

IRINA Nikla Petruška Panizon • AGATA Patrizia Jurinčič • OLGA, MATI Mariagrazia Plos • PRVI MOŠKI Tadej Pišek • DRUGI MOŠKI, RENATO Massimiliano Borghesi • AVTOR-REŽISER Primož Forte • MOŠKI S KRUKOM Adriano Giraldi • PITTIONI Maurizio Zacchigna • LUISA Roberta Colacino • FRANCESCO Lorenzo Zuffo

18. 10. 2015 | 18.00 | Lutkovno gledališče Maribor | Mostovi + Poljski fokus

Paradise now? RE// MIX Living Theatre

KOMUNA// WARSZAWA (PL)

Premiera 3. 11. 2013, KOMUNA// WARSZAWA

Dogodek traja 1 uro in nima odmora.

REŽIJA KOMUNA// WARSZAWA

IGRAJO KOMUNA// WARSZAWA

Paradise now? RE// MIX Living Theatre je reinterpretacija najbolj vplivnega in prelomnega dela *Paradise Now!* gledališča The Living Theatre, ki sta ga ustanovila Julian Beck in Judith Malina v New Yorku. Predstava je pred 45 leti spremenil gledališki svet in bila ključna v razvoju njegove alternativne. Komuna// Warszawa poskuša z obuditevijo predstave raziskati razlike, ki so se v času med uprizoritvama pojavile v gledališču, politiki, svetu in v odnosih. Predstava je eksperimentalno delo, ki igralce in gledalce odpelje na potovanje, kjer skupno ustvarjanje, razblinjanje mej med človeško interakcijo in uspostavljanje harmonije med udeleženci pripelje do stanja, kjer je možna nenasilna revolucija. Kjer nismo zaslužni sami sebi, kjer ni nasilja, vojn, kjer funkcioniramo brez politike in države. Predstava si upa stopiti do gledalca in mu da možnost biti izvajalec. Da mu možnost postavljati vprašanja in biti del novega načina umetniškega izražanja, del nove družbe, kjer umetnost spreminja svet. Julian Beck: »Skupno ustvarjanje je skrivno orožje človeštva ... Ta predstava je potovanje od večine k posamezniku in od posameznika k večini.«

Deja Bečaj

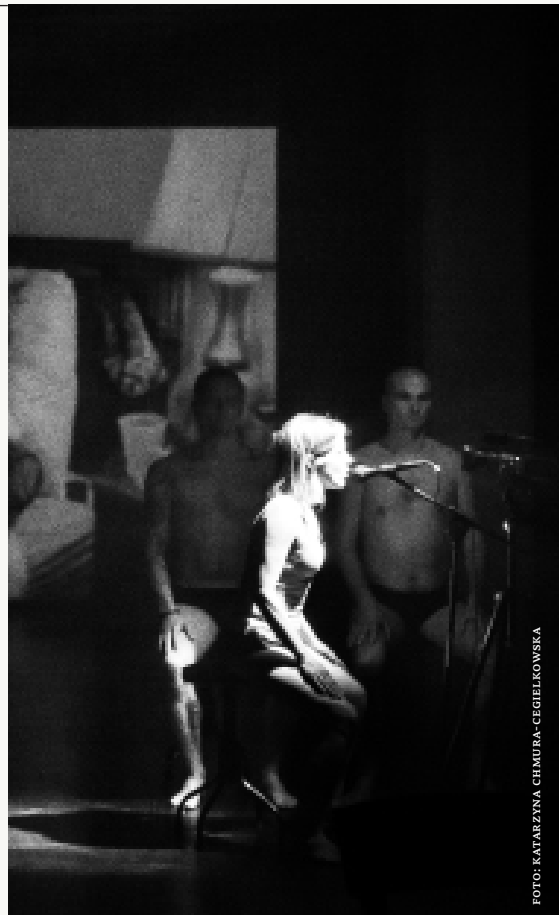

FOTO: KATARZYNA CHMURA-CEGIELKOWSKA

FOTO: GÁBOR DUSA

18. 10. 2015 | 21.00 | Tribuna na Velikem odru | Mostovi - Mednarodni program

Agota Kristof

Šolski zvezek

Forte Társulat, Székény Színház (HU)

Naslov izvirnika *LE GRAND CAHIER*

Premiera 15. 2. 2013, Székény Színház.

Predstava traja 2 uri in nima odmora.

REŽISER Csaba Horváth • AVTOR ADAPTACIJE

Erick Aufderheyde • PREVAJALKA ADAPTACIJE

Mária Ignjatovic • AVTOR GLASBE

Csaba Ökrös • KOSTUMOGRAFIKA Mari

Benedek • OBLIKOVALEC SVETLOBE Ferenc

Payer • PRODUCENTKA Judit Számel

IGRAJO

DVOJČEK 1 Csaba Krisztik • DVOJČEK 2

Norbert Nagy • BABICA Máté Andrassy •

MAMA Katalin Simkó • MOŠKI József

Kádas • HARELIP Borbála Blaskó

Uničevalna vojna, ki divja po Evropi, prisili mater, da odraščajoča sinova – dvojčka preda v oskrbo babici, ki živi v manjšem mestu. Osamljena in lačna zapuščena otroka sredi iztirjenega sveta začrtata samosvojo pot preživetja, ki jo vestno zapisujeta v dnevnik. Njuna taktika je neizprosna, naučita se preživeti z mrtvimi srci in brezčutnimi telesi. Avtorica besedila, Madžarka Agota Kristof, je leta 1956 zapustila domovino in se z družino preselila v Švico, kjer se je naučila francoščine ter pričela pisati dramatično in prozo. *Šolski zvezek* je zgodba njenega otroštva sredi vojne vihre, zgodba, polna črnega humorja, zgodba neusmiljenega sveta.

Jure Mavrič

Mladi dramatikci so pomemben del gledaliških repertoarjev

Drugi dan fokusa je še razmahnil perečo temo revizije vojne zgodovine, v središču obeh prikazanih dram tega dne, ki smo jih videli prvo na odru, drugo na platnu, je obdobje druge svetovne vojne kot tako in osebne tragedije, ki jih vojna prinaša. Študentje AGRFT v režiji Nine Rajić Kranjac so se srečali z zahtevno nalogo bralne uprizoritve drame *Kako biti ljubljena* in s svojo izvedbo ganili občinstvo, pristop k uprizoritvi pa je pozitivno presenetil in ganil tudi avtorico ter poljsko delegacijo. Besedilo 28-letne avtorice Agnieszke Jakimiak je pisano kot razdrobljen notranji monolog zapite igralkice Felicije, ki se hote ali nehote spominja svoje življenjske usode. Avtorica je uporabljala podoben postopek pisanja kot Joyce pri *Uliksesu*, le da je njena drama napisana po motivih že obstoječe kulturne novele in filma z istim imenom. Teatrologinja Joanne Biernacka je v predstavitvenem nagovoru o Jakimiakovi razkrila tudi veliko o trenutnem razpoloženju v poljskem institucionalnem gledališču, avtorico so namreč zaradi svojih, po formi nekласičnih in po temi provokativnih besedil, ki napadajo konservativne standarde, preganjali iz institucij, javno sramotili in celo civilno tožili, ugleden novinar gledališke revije *Dialog* jo je označil kot „smrtno nevarno za gledališče, ker ga onesnažuje z bakterijami, ki se jih je nalezla med študijem“. Dela Jakimiakove so doživela cenzuro in umik iz programa, sama avtorica je poudarila, da je cenzura v uglednih poljskih institucijah prisotna. Dan se je zaključil s prikazom tv-uprizoritve zadnje izmed štirih nanovo prevedenih dram – *Trash Story* Magde Fertacz, ki je kot včeraj videni *Kovček* izpostavila popularen princip tv-prikazovanja dramskih del posnetih v studiu.

Nina Zupančič

Včeraj na pogovoru: George Kaplan

Kaj je sploh resnica? Kako odvrti pozornost od resničnosti? Slednje je tudi osnovna ideja aktivistov, ki je prikazana v prvem dejanju. Ali se pustimo prevladujočim, da vlečejo niti? Ali jim slepo sledimo? Aljoša Ternovšek: »Aktivist na koncu postane to, proti čemer se je boril.« - Bob se pritožuje, da njegovo življenje nima strukture, da samo oponaša fikcijo. Andrej: v prvem delu so nadzorne kamere (varnost, nedotakljivost oseb), v drugem delu je video projekcija, v tretjem delu pa je množično nadzorovanje ljudi po kamerah - misel: vsi smo opazovani, kar vodi v paranojo. Vseeno je ali kdo snema ali ne, če obstaja sum, da smo nadzorovani. Tema pa je zašla tudi na današnji čas, čas vodene socializacije. Po razmišljanju Petra Musevskega, se mladi več ne učijo odzivov iz realnega življenja, ampak preko medijev. V sodobni družbi primanjkuje normalnih socialnih stikov. Musevski ob tem še dodaja, da so se ob snemanju Bobovega streliškega pohoda zelo zabavali. Tudi direktorica Prešernovega gledališča Kranj, Mirjam Drnovšček, ki se prav tako pojavi v videu, je dejala, da se je celotna ekipa zelo zabavala med ustvarjanjem predstave, kar je razvidno iz posnetih delov le-te.

Lev Mastnak Trobentar in Nina Balažek

Refleksije

Hedda Gabler: Žena, muza, strahopetka

»Jaz se na smrt dolgočasim, najbolj nezno pa je biti ves čas skupaj.« Hedda Gabler se označuje za feministko, saj se zaradi svoje protislovne narave bori proti družbeno ustaljenim konvencijam, ki ji v družbi pritičejo kot ženski. Po eni strani feministka, po drugi pa neizmerno kruta do ljudi, ki jo obdajajo: do svojega intelektualnega in ustrežljivega moža, do njegove tete, svojega bivšega ljubimca in njegove pomočnice. Negoduje nad zakonom v katerega je stopila prostovoljno, pod pogoji, ki jih je sama določila. Na smrt dolgočasena v sebi skriva agresijo s katero uničuje vsakogar, ki ji prekriža pot, obenem pa jih s svojo očarljivostjo zapeljuje. Je zares ženska ujetnica moškega sveta v zastekljeni hiši v kateri lahko zgolj nakupuje, si izmišljuje, in svoj upor kaže s tem, da nosi hlače, strelja in pije alkohol? Je družba zares ustvarila takšno pošast? Odlično izčiščena priredba z aktualizirano temo postopoma gradi dramsko napetost in Nataša Matjašec izvrstno upodobi paletu čustev globoko v sebi zlomljene, a manipulativne Hedde Gabler, ki prav s svojo ambivalentno naravo oblikuje svojo usodo, zato, da bo končno lahko živela, ne da bi se pri tem dolgočasila. Izpostavljena tema je brezčasna in prav to nam nakaže prostor, steklena konstrukcija-hiša, ki s svojo izčiščenostjo diha skupaj s Heddo, klavstrofobično ujeto na enem prostoru, kjer je njena komunikacija omejena na število ljudi, ki jo obiščejo, ter tragičnim koncem, ko se Hedda usodi vda s simbolno falično smrtjo strela s pištolo in tako zapora, ki si ga je postavila sama, nikoli ne zapusti.

Ana Kovačič

Praznik mrtvih: Apokaliptični kaos

Včerajšnja predstava *Praznik mrtvih* je radikalna upodobitev klasičnega romantičnega dela Mickiewicza. Ameriške pop ikone so se pomešale z znanimi človeškimi gestami (ljubosumje, nadlegovanje, ustrahovanje, vojno stanje, umor ...), izgovarjale klasičen tekst, skupinica treh koketnih plavalask pa je v ozadju delovala kot zborček iz znanih grških dram. Toliko različnosti, da so na odru ustvarile popolno nevihto kaosa. Kaos, ki je razburkal tudi v meni mirni ocean duše. Kaos, ki ga je težko opisati z besedami. Kaos duha, srca in telesa. Kaos besed. Kaos razmerij. Kaos lastne biti. Kaos vse okrog mene. Apokaliptični kaos. "Kaj želiš, da boš prišel v nebesa, otrok?" Stavka, ki mi odzvanja v glavi kot stara pokvarjena plošča. Po mojem je odzvanjane tega stavka strah. Ja, strah. Namreč po predvidenih prognozah zasedbe Teatra Nowy w Poznaniu (ziroma Mickiewicza) tisti, ki ni bil trdno na zemlji in ki ni okusil grenkobe življenja, nikakor ne more priti v nebesa. O, ljubi bog, a res? Ker menim, da takšne osebe na svetu ni. Najsi pokvarjen najsi pošten, nekaj te gotovo prizemlji ter tako pogreni okus hedonističnega življenja. Vsekakor pa smo na svetu osebe, ki jim takšna odrska presenečenja zamajajo trden svet pod nogami. Po odhodu iz gledališča sem se sprehajala skozi mrakobne aleje in mislila na poljski praznik mrtvih. Kaj vem, mogoče pa mi bodo zanamci na pokopališču plesali ter se smejali, ker za to živim. Ali pa mi nosili hrano, ker se obožujem predajati omamnimi vonjavami v kuhinji. No, vidite, in tudi v prihodnjem življenju bom najverjetneje srečna.

Vita Zgoznik

In tako dalje in tako naprej: Požrešnost odra

Performans, ki je rezultat sodelovanja mednarodne skupine performerjev Oblivja iz Helsinkov in Vie Negative, nam meče v obraz nepredvidljivost življenja. Na začetku smo soočeni s praznim odrom. Igralci so postavljeni za publiko, kar razširi sceno in del nje postanemo tudi mi. Bomo tudi mi žrtev odra? In ko oder terja svojo prvo žrtev se začne pripovedovanje zgodbe, katerih zaključek je odprt za lastno interpretacijo, a v takšnem ambientu, na takši sceni in glede na pozicije teles na odru, najprej pomislimo na najslabše. Vse je statično. Največ akcije, vsaj v prvem delu, doživimo s strani navpične črte, ki je v temnih delih predstave edini vir svetlobe. Črta potuje čez oder in spominja na napravo za skeniranje. Kdo bo naslednji? Igralci ležijo zamrznjeni v pozah dalj časa in spominjajo na trupla. Za možno nadaljevanje zgodbe jih premikajo soigralci. V drugem delu pa statičnosti prvega dela nasprotuje ponavljajoče vlečenje teles. Njihovo premeščanje in izmenjava igralcev pri vlogi mrtvec-oskrbnik kaže na naš pogled na smrt. Performerka v segmentu predstave zatrjuje, da ni jezna, a na ves glas kriči v publiko različne scenarije, ki bi jih lahko pripisali ležečemu na odru. S tem pokaže, da je naša jeza ob misli ali srečanju s smrtjo način spopadanja s strahom. Strah nas je konca in strah poskušamo prikriti z optimizmom; z mantrami kot sta užij dan in deli pozitivno. Smrt je tabu. In ne glede na nasvete, ki jih prejemo od igralcev, nas smeh enega izmed »trupel« spominja, da je vse skupaj nesmisel. Konec je neizbežen.

Deja Bečaj

FOTO: MATEJ KRISTOVIČ IN BOŠTJAN LAH

Zapis iz dnevnika: Hedda Gabler

Biblija uči: dokler nas smrt ne loči. Ali to ne pomeni »Žena je sluga možu in mu rojeva otroke.«? Ali ni žena svoje želje po izpolnjenem, bogatem, pestrem življenju in svobodi prisiljena zamenjati z osamljenostjo? Med svojim potepanjem skozi Semič, sem se ustavila pred jumbo plakatom in ostrmela: »Ženske prejema 23 % manj pokojnine kot moški.« Žene zaslužijo sorazmerno manj kot moški in uživajo manj zaupanja kot moški v današnji družbi. Žena je postala umetno bitje, ki spominja na vse, samo na to ne, vkar jo oblikuje njena bogata vsebina. Neodvisnost žene je izredno draga. Koliko časa ji ostane za prijateljevanje v ženski družbi, za hobije in ročne spretnosti in čas za nabiranje kondicije, gibanje v naravi in razreševanje identifikacije? Fizično žena ni ustvarjena za boj proti moškemu.

Dosega enakost z moškimi na račun telesnega in duševnega zdravja? Delavka v tovarni, delavka za pultom ali pisalnim strojem je fizično izčrpana. Učiteljica, zdravnica, odvetnica ali inženirka mora dajati navzven vtis dostojanstva. Ali ni potem njeno življenje izpraznjeno in mrtvo? Karierizem žene je samo počasen proces dušenja ženske narave in njenega nagona po ljubezni, njenega materinskega nagona. Dokler je bila žena suženj moškega, ni mogla biti niti dobra, niti čista. Vse kar ženi vre po potrditvi in delovanju, bi moralo doživeti najpopolnejši izraz. Umetne prepreke po svobodi navidezno padajo, očiščenje vseh sledi stoletnega pokoravanja in suženjstva pa ne zmorejo umreti čez noč. Rezultati stoletnih bojev so izolacija ženske, sreča, ki je ženski tako pomembna, pa ostaja nerazkrita. Biti ljubljena in ljubiti, zato drama? Ali ne slišite njenega stoletnega sporočila: »Nič več sovraštva in vojn?«

Petrica Dremelj

Kdo smo

Alja Predan, umetniška direktorica
Amelia Kraigher, selektorica
Danilo Rošker, direktor SNG Maribor

Daša Šprinčnik, izvršna producentka
Špela Lešnik, producentka mednarodnega programa
Ksenija Repina Kramberger, urednica publikacij in spletnih strani, voditeljica pogovorov o knjižnih novitetah
Mojca Planšak, Gordana Lacič, Branka Nikl Klampfer, Jasmina Godec, Mojca Kolar, Kristina Koter, produkcija

Nevenka Pašek, organizatorica prodaje in oglaševanja
Darko Štandekar, tehnični vodja
Nenad Cizl, oblikovalec
Boštjan Lah in Matej Kristovič, fotografa
Saša Huzjak, spletni skrbnik
Franci Rajh, arhivar

Simona Hamer in Nejc Valenti, voditelja pogovorov o predstavah

Strokovna žirija
Zala Dobovšek, Krištof Jacek Kozak, Nina Mitrovič, Katja Perat, Mikko Roiho
Žirija za Borštnikov prstan
Janez Hočevar, Vinko Möderndorfer, Mojca Jan Zoran Metod Pevc, Alja Predan
Strokovna skupina
Aleš Novak, Tatjana Ažman, Gregor Butala, Mojca Jan Zoran, Blaž Lukan

Maribor, oktober 2015

Bilten FBS
ISSN 2385-8818
Odgovorna urednica Ksenija Repina Kramberger
Urednica Manja Gatalo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

